

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az Általatos Katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zachy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (iskola-utca 4. sz.)

Következetesség.

(Dr. P.) A gilisztát lehet ketté szelni s mind a két szelete életképes; de az embert ketté vágni nem lehet úgy, hogy azután is éljen; aki ketté vágja az el is pusztítja.

S valamint nem lehet az embert ketté vágni testében, úgy nem lehet lelkében sem; nem lehet ketté vágni elvében, erkölcsében, jellemében; nem lehet ketté vágni társadalmi, családi, üzleti életében. Az ember vagy egészen ember vagy szálnalatráméltó félszogség; vagy Istené, az elvéké, az erkölcsé, vagy az ördögé: mert megfelezni a szolgálatot Isten és ördög közt, elvek és elvtelenség közt, erkölcs és erkölcstelenség közt nem szabad, nem lehet, s aki abban utazik s keresi a módját a megfelezésnek, az ketté vágja magamagát s eo ipso agyonüti a hívő, erkölcsös, elvhű embert. Mint giliszta élhet azután is porban, sárban; mint ember nem élhet; mert kivesszett belőle a megfelezett tíz parancsolattal az erkölcs, a megfelezett elvhűséggel az elv, a megfelezett jellemességgel a jellem; ami ezek után megmarad az emberben, az ugyis csak az ember nevét biztosíthatja valakinek, de nem adja meg értékét.

Mi kezdet óta így gondolkoztunk, mert filozófiánk biztosított róla, hogy az másképp nem lehet; de mivel az élet nem oly szigorú, mint az elv, s mivel az elmélet sehoh sincs megvalósítva tisztán és igazán, voltak és vannak sokan, kik azt gondolják, hogy nem szükséges mind ezt oly szigorúan venni s nem kell az elveket végső következményeikig megvalósítani: azért azt hirdették, hogy a politikában lehet valaki erkölcstelen, jogtípró és alávaló, csak a közéletben ne legyen az, vagy pedig, hogy lehet az újságíró magánéletében kicsapongó, ledér és jellemtelen; csak a lapok hasábjain ne legyen az, vagy végre, hogy lehet egy felekezethnek erkölcstana lazább az üzleti életben, csak a tíz parancsolat többi pontjait tartsa meg; mi meg mindig azt mondjuk: az lehetetlen. Elveket, erkölcsöt, életet ketté vágni s felezni nem lehet.

Nem mondjuk, hogy minden esetben s mindenkinél be fog állni a tagadásnak végső következménye; nem mondjuk, hogy minden egyes ember, ki felibe tagadja el az igazságot, jogot, törvényt, elvet, erkölcsöt, minden egyes cselekedetében levonja a végső konzekvenciát s mindannyiszor jogtípró, igazságtalan, el-

vetemült s erkölcstelen lesz; de igenis azt állítjuk, hogy a fél-jog, fél-igazság, fél-erkölcs rendszerében semmi biztosítékunk sincs a hanyatlás, az elzúllás, a romlás ellen; sőt a milyen következetes az élet a maga fejlődésében, meg vagyunk róla győződve, hogy a konzekvenciákat le is vonják; kezdetben gyéren, később gyakrabban, végre általánosan.

Tekintsük meg a magyar közéletet! A politikai erőszak hívei ketté vágják az embert s jogot: igazságot, törvényt tapostak a közéletben, de erkölcsösek, igazság- és illem-tudók kívántak maradni mindenütt másutt. Sokat beszéltek, hogy ne vigyük át a közélet elveit a magánviszonyokra, ne tartsuq jogi sérelmeinket erkölcsi sérelmeinknek; ne vegyük komolyba a vérlázító jogtíprásokat; hiszen azok csak a kortesvilág bolond-gombái s a választási küzdelmek lázas szüleményei.

Ezt mondták s igazat mondtak-e? Olvassák a „bukott“ lapjának durva támadásait, melyeket hölgyek, sőt a ker. szeretetnek, az áldozatos életnek szolgálatába álló apácák ellen intéz: amuljanak el azon minősíthetlen kifejezések fölött, melyekkel a tisztességes nőt s a női becsületet kipellengérezik a nyilvánosság előtt s be fogják látni, hogy az erőszak nem áll meg egy korlát előtt sem, hanem letör minden korlátot s amint nem becsüli a jogot, igazságot, törvényt a közéletben, úgy nem becsüli azt a magán-életben sem. Az igazságot, jogot megfelezni nem lehet, hiszen az nem giliszta: a ki megfelezi, az agyonüti! Menjünk tovább!

Azt mondták, hogy lehetnek valakinek laza fölfogásai és erkölcstelen irányzatai a magánéletben: de azért tisztességes modort és helyes irányt követhet másokhoz való viszonyában és külső szereplésében. Nevezetesen azt mondják, hogy a zsidó laza morális megnyilatkozhatik egyik-másik irányban pl. az üzleti világban, de azért nem harapózik el más terekre s tisztelet tudóan áll majd meg a tíz-parancsolat többi követelményei előtt.

Minden gondolkozó tudja, hogy ez nem áll. Hiszen az üszögös seb megrontja az egész yért s halált hoz az egész szervezetre. Csakhogy az emberiség óriási nagy része nem gondolkozik: annak szemmel látnia s kézzel tapintania kell, mielőtt valamiről meggyőződik. No hát győződjék meg róla, hogy nincs igaza, s hogy a fejlődésnek utja a gondolat vas-szigora s nem a gondolatlan-

ságnak léhasága. Manapság már annyira vagyunk, hogy a fejleményeket látni, sőt szagolni is lehet.

Tessék megsejlelni, hogy mennyi idealizmus, tisztesség és erkölcs virít a magyar sajtó lapjaiban, nem laplaiban, de lapjaiban; tessék elgondolni mindazt a morális szennyet, mit erkölcstelen hirdetéseiben, házasságtörő társadalmi szemtelen közleményeiben összehord s azután itéletet mondani arról, vajjon az ily magaviselet, mely a belső ember romlottságát és erkölcsi semmiségét pályvázza ki, nem csorbítja, sőt nem teszi-e tönkre az egész írói és hírlapírói kar becsületét az esetben, ha ez ellen a józan elemek állást nem foglalnak s a megfelezett erkölcsiség gonosztevőit kebelük-ből s a tisztességes társadalomból ki nem zárják?!

Amilyen erkölcstelen valaki életében, olyan lesz írói szereplésében, mert ha szenvedélyei tán nem is száguldanak el vele és tollával minden alkalommal, de bizonyára az ilyen sötét és piszkos lelkének bővíben lesznek gyöngye pillanataik, mikor nemcsak fekete betűket, de fekete gondolatokat is vetnek a papírra.

Bővíben lesznek mentségeik, hogy kell a közönség nemtelen hajlamainak is kedvezniök, mert különben oda a lapnak népszerűsége; gyakorlati érdekük egyesíti a tisztességet a haszonnal, az elvet a profittal, s mialatt a vezérezikben szidják a gonosz világot s erényt prédikálnak: addig a hirdetésben az állatot szolgálják s a kerítésnek alávaló bérenceivé esapnak föl.

Ezek a tí elveitek felemberek; belőletek lesznek az igazi „félneműek“, a frázis lovagjai, s az elveknek s az erkölcsnek diszkreditálói.

Különben a ki ez iránt optimista, az alighanem a holdban él vagy legalább is oly atmoszférában, melybe a legfőbb fővárosi és vidéki lap bele nem tolja kiélt és frivol ábrázatát.

Végig mehetünk az emberi élet összes viszonyain és társadalmi alakulásain, mindenütt teljes érvényben megtaláljuk a nagy elvnek érvényesülését: félerkölcs, féljog, féligazság nincs sehoh, nem volt s nem is lesz; a félerkölcs erkölcsteleség, a féljog jogtalanság, a féligazság tévely és bün.

Magyarország mezőgazdasága, ipara és a zsidóság.

(Folytatás.)

Az 1848-ki mozgalomnak egy üdvös eredménye lett volna: a politikai szabadság kivívása. Lett volna, — mondom — mert hiszen 1867-ben még egyszer, újra kellett azt kivívunk.

A felszabadulásnak egyik legnagyobb és mindenha érzékeny fája lesz a középosztálynak, a régi középnemességnek bukása, pusztulása. Széchenyi az újjászületés nagy munkájában ennek az osztálynak vállaira akarta helyezni a megváltozott viszonyok nagy munkáját. Munkájában Kossuth Lajos lánglelke vetett neki gátat. Küzdöttek sokáig, elkeseredett harcokat küzdöttek, végre Kossuth győzött és csodálatos! nem Széchenyi bukott el, hanem a nemzet.

Az emancipáció a földdel foglalkozó osztálynak lett megrontója, részben kipszúttója. A pénzgazdálkodást nem a nemesség vette kezébe, hanem a zsidóság. A munkát nem tanultuk meg, csak a könnyű és ügyes megélhetést, azt is csak egy kiváltságos kicsiny rész, a vezetőket, azok sem annyira a maguk emberségéből, mint inkább a zsidók kegyelméből. A többi rész szétküllött, elvesztette ősi erőnyeit ősi erkölceit, az ősi hithez való ragaszkodást, lett az új eszmék előlarczosa. lett bohócsereg, a kik dróton ugrálnak Rothschild aranyborjái előtt, mert élni akarnak ingyen. A nagyobb rész semmivé lett, beszorult a hivatalokba, nyúga az országban s önmagának, igényei vannak, de azoknak kielégítésére eszközei nincsenek, csinál adósságot, ha hiteleznek neki, pusztítja a rája szoruló keresztény iparost és kereskedőt. Csak nézzünk körül, hány elzüllött alakot látunk erre-arra kóborolni, a kiknek nagyapái büszkéek voltak a nemesi czimere?

A földművelő Magyarország hatalma, ereje a merkantilis liberális Magyarország kezére ment át, így lett koldussá a mezőgazdaság, így pusztul a tisztességes ipar és kereskedés, egyedül a nemzetközi tőke az ur, a mely előtt minden élni akarónak hajlongani kell, a melynek asztaláról mindennap lessük a lehalló morzsákat.

Nézzük először a mezőgazdaságot. Van-e rá szükség? Ha nem volna, ha nélküle megélhetnénk, azt mondanám, hogy az idők forgataga hozta reánk ezt a keserves változást. A nemzetek és társadalmak élete emelkedés, és süllyedés, ma ez van fölül, egy század múlva más osztály veszi kezébe hatalmát. Ha nem volna rá szükségünk, azt mondanánk, hogy a létért való küzdelem sora hozta így magával, hogy a mezőgazdaság letűnjön a szereplés színpadáról, helyébe a merkantilis, kereskedő, pénzzel gazdálkodó tábor lépjen. De ha így beszélünk, akkor el kell felejtenünk, hogy Magyarország tulajdonképeni alapja a mezőgazdaság. A mi erőforrásunk a föld, mint Anteuszé. Anglia iparállam, földje nem termi meg az élelmiszereket, importra, bevitelre szorul, de Magyarország egyedül a földjéből pénzeltethet.

Ha szükség van rá, ha okvetlenül fenntartandó a földművelő Magyarország, az államiatlomnak mindent el kellett volna követnie, hogy ennek az osztálynak ekszisztenciájára biztosítsák. Törvényeket kellett volna hozni a védelmére oly mértékben, a mily mértékben támogatásra szorul. De mióta — ha jól tudjuk — Tisza Kálmán kimondta azt az elvet, hogy mindegy bárki fizeti az adót, nem törődtek egyébbel, csak azzal, hogy az állam kasszája mindig tele legyen, magyar fizeti-e, vagy zsidó,

az mellékes. Haladni akartunk, örültes gyorsasággal, hogy a szomszéd kultur nemzeteket minél inkább megközelítsük. Az új merkantilizmus dédelgetett gyermek lett, míg a régi, a mezőgazdaságról teljesen megfeledkezett a törvényhozás. Valóságos kakukfók lett a kereskedelem, a melynek táplálása mellett a többinek, az édes gyermekeknek, éhen kell elpusztulniok.

Nézzük a mezőgazdaság terheit. 1843—45-ben Magyarország egyenes adókból 12 millió forintot vett be, közvetett adókból 22 milliót. A föld, a bor, a hus megadóztatva nem volt. Az államadósságok után 12 millió forint kamatot fizettünk.

Ezzel szemben 1894-ben az állam összes bevételei 481 milliót tettek, 96-ban már 507 milliót. Ekkor már megsűnt a deficit is, mert 93-ban 36 millió, 94-ben 14 millió, 95-ben 6 millió és 96-ban 1 millió 600,000 frt fölösleggel dicsekedtünk.

Ennek az adónak egy részét a mezőgazdák fizetik.

És hogyan állanak a mezőgazdák?

A magyar föld kataszteri tiszta jövedelme 130 millió forint.

Horánszky Nándor 1898-ki országgyűlési beszéde szerint 1894. év végén a bankoknál 441 millió firtal volt megterhelve a magyar földbirtok. 1897. év végén már 580—590 millióval. Ezen kívül vannak még az árverterhek, örökösödési osztály, vételár hátralékok, államterhek, magánkövetelések, szőlődézsma, maradvány, irányföldek, inségkölesön, közadók s egyéb terhek, úgy hogy ez is kitesz körülbelül 580 590 millió firtot, s eszerint a magyar földet körülbelül 1200 millió frt adósság terheli jelzálog alakjában. Ennek törlesztésére évenként 60 millió kell. Hozzájön az adóteher, földadó ált. jöv. adó, pótdadó, községi adó, egyházi-, iskolai- adó, szabályozási terhek, ezek is fölmennek évenként 55 millió firta. Ugy, hogy a 130 millió övi kataszteri jövedelemre évenként 115 millió forint kiadás esik.

Folyt. köv.

A városi törvényhatóság közgyűlése.

F. hó 24-én tartotta Székesfejérvár szab. kir. városi törvényhatósága szeptember havi közgyűlését. A Mátyás-féle ügy, Almásy Jánosnak a kültekli lakosok belakoltatására vonatkozó indítványa s részben a Reichard-féle gabona közkartár kérdése oly természetű s nem épen jelentéktelen dolgok, a melyekről nem ok nélkül hittük, hogy nagy érdeklődést fognak kelteni. Hogy ez nem így történt, annak első és legfőbb oka a bizottsági tagoknak érzéketlensége és tájékozatlansága a közügyek s itt jelesül a közigazgatási ügyek terén, a másik ok pedig a zsidók ünnepe. A zsidó vallásu bizottsági tagok vallási köteleimnek eleget teendő, a közgyűlésen nem jelentek meg, de nem jelentek meg a keresztény kereskedők sem, a kik fokozottabb mértékben voltak üzleteikben igénybe véve, mert a zsidó ünnep miatt sok kereskedés zárva volt. Így történt, hogy a hivatalos apparátuson kívül a jelenlevő biz. tagok száma nem haladta meg a harminczat sem.

Sokkal fontosabb ok az érdeklődés hiánya, a minek folyamonyaként konstatálhatjuk az általános tájékozatlanságot a tárgyalás alá kerülő ügyekben. A kültekli lakosok ügye már számtalanszor került felszínre, legalább is 10 éves tengeri kigyója a közgyűlésnek s egyetlen egy ember sem vett magának annyi fáradságot, hogy behatóan foglalkozott volna e kérdéssel, s ki merte volna mondani kétségen kívül álló indokolással, hogy szabad-e a kültekli lakni

vagy nem? Almásy János kéri a kiutalás beállítását s a kiutalók belakoltatását. Indokul felhossa, hogy az egészségtelen, szabálytalan és engedély nélküli építkezéseket, a hiányos rendőri ellenőrzést, a gyermekek iskolatartásának hiányát, a csempészet elősegítését, a végül a nyomort s a városra háramló terheket, melyek 8—10 év múlva a rossz földek termékpességének kiaknázása után a városi pénztárra fognak nehezedni Hozzászóltak az ügyhöz Havranek József, Reó István, dr. Saara Gyula, Fittler Béla, Farkasdy Dezso, Kövessy István, Pénczes József biz. tagok. A hozzászólások fővonása az ügy egyoldalú ismerete s teljes tájékozatlanság a törvények s gombamódra szaporodó szabályrendeletek ma már nagyon is kiterjedt mezében. — Havranek József polgármester és Reó István rfőkapitány a régi tisztviselő gyakorlati élésétásával megvilágították az ügyet s bár derűre-borura hallatszóttak az ellenvélemények, elnöklő főispán is az ő álláspontjukra helyezkedett, sőt végül a bizottság is egyhangulag azt határozta, hogy, mivel a szabad birtoklasi elv s egy ministeri rendelet, sőt a mezőrendőri törvény is megengedi a kültekli lakást, s azt csak szabályrendelet tiltja, a miniszter véleménye kérendő ki ez ügyben.

Mády István fogyasztási ügynök ellen ifj. Tügl Gyula biz. tag. szolgáltatva az adatokat. Elmondta, hogy nevezett özv. Turóczinéval, a ki a moóri vámmal van alkalmazva, közösen sertés-hizlaldát tartott, vele hivatali ügyekben összejárt, fuvarosokkal váumügyekben a város kárára paktált s ebből anyagi hasznot merített. Tanukul felemliti Stótyer moóri lakost és Lencsés itteni lámpagyújtogatót. Megbeszéltek ez ügyet több oldalról, végre is érdemleges határozathozatal végett az ügy a tanácsos utaltatott. Havranek polgármester szigorú vizsgálatot ígéro kijelentése általános megnyugvással fogadtatott.

E két ügy tárgyalása után a közgyűlés esendes lefolyásu volt. III. Béla király és hitvese tetemének eltakarítása tárgyában a tanácsis előterjesztés tudomásul vétetett. — Szeniczey Ödön budapesti lakosnak állatbiztosítási szövetkezet tárgyában beadott. kérvénye elutasítottatott. — Özv. Gádor Lajosnének évi 602 kor. nyugdíj s 100 kor. gyermeknevelési járulék adatott. — A jótékony négyelet által felállított Erzsébet népkonya segélyezésére 1000 koronát szavazott meg a bizottság. — A belvárosi iskola felirati táblái a közgyűlés határozata folytán horganyból fognak készíttetni. — A felsővárosi iskolán alkalmazandó villámhárító kérdése függőben marad. — A görögkeleti hitoktatónak az iparos tanoncziskolában adott hittani órák tartásáért 35 korona szavaztatott meg. — Reichard Mór gabona közkartárt épített. Erre kór 15 évi ház- és jövedelmi adómentességet. Sokan ellenelték a kedvezmény megadását, mert a kérvényben nincs precizirozva a közkartár minéműsége, de azért csupan szokásból is megadták a kedvezményt. (Majd megbánják.)

A közgyűlés fél 12 órakor ért véget.

Viharágyu-verseny Badacsonyban.

A zalamegyei gazdasági egyesület roppant horderejü kezdeményezést vallhat a saját eszméjének. Köztudomásu, hogy főleg a dunántúli szőlőhegyeken az idén már nagyszámu viharágyu volt működésben, melynek a kikkel fogható eredménye megvolt, hogy az ország ezen része, melyet a jégesők egy évtized óta legerősebben szoktak meglátogatni, az idén (ahol csak ilyen mozsárlánczok fel voltak állítva) vagy egyáltalán nem, vagy igen keveset szenvedett. A védekezés kétségtelen nagy előnye mellett azonban azt is megfigyelték szőlőgazdáink, hogy a viharágyuk hatása sem egyforma és amellett kezelésük egyszerűsége, a lövöldözés gyorsasága, a lövöldözők életbiztonsága sem egyenlő minden rendszertü viharágyunál. Ezért igen alkalomszerű volt egy viharágyu-verseny rendezése, mely egy szakértő-bizottság előtt az egyes rendszereknek előnyeit vagy hátrányait szembetűnővé tenné.

A viharágyu-verseny lefolyásáról tapolczai tudósítónk a következőket jelenti:

F. hó 9-én reggel 8 óra tájban gyülekez-

tek a zalai gazdasági egyesület tagjai a Halvány szállóban, hová szép számmal jöttek a tapolcai és vidéki földbirtokokra.

A jelen voltak közül megemlítendő Hertelendy Ferencz egyes. elnök (L-Tomsaj), Szentmihályi Dezso (Pacas), Kaiser Albert (Zala-Egerszeg), Filorics Vilmos (Bécs), Gaál József (Keszthely), Saszomasky Gyula (M-Apáti), Bakó Gyula (F-Rajk), Horváth Károly (Keszthely), László Zsigmond (Tapolca) és mások.

A bíráló bizottság a jelen voltakból következőleg alakult meg: Hertelendy Ferencz. Raun Oszkár meteor. asszisztens, Tuss Antal vincz.-isk. igazgató, Malatinszky Ferencz birtokos, Magethi Géza jószágkormányzó, Handlery Gusztáv birtokos, Gruner Lajos gazd. egy. titkár és Takács István gazdaköri titkár.

Közvetlen a verseny megkezdése előtt Raun Oszkár az orsz. meteorologiai intézet első asszisztense szűkebb körben rövid előadást tartott a viharágyukkal való szervezkedés mikénti alkalmazásáról, mit a jelen voltak nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgattak.

Tíz óra tájban a társaság a verseny színhelyére ment, hol a következő gyárosok ágyui állottak sorrendben: első helyen: Farkas-Faragó-féle 2 drb, utána Emmerling 1 drb, Fehér Ferencz 1 drb. forgó ágyuja s végül Lorbeer sachsenfeldi gyáros 3 drb ágyuja. A bíráló-bizottság sorjában eszközöltetett próbálásokat az ágyukkal s mindenek előtt a hangtávolságot próbálta ki. Ennek eredményeképpen konstataálták, hogy e tekintetben a Farkas-Faragó rendszer bizonyult legjobbnak, amennyiben ez ágyunál a lövés zugása átlag 17-18 másodpercig, míg a többinél átlag 8-12 másodpercig hallatszott A lövések megtörténte után tüzetesen megszemléltek valamennyi ágyu szerkezetét, meggyőződést szereztek, hogy mindegyik ágyunál hány fillerre tehető átlag egy lövés és melyeknek kezelése legegyszerűbb.

Az árakra nézve megemlítjük, hogy Faragó 115 frtért adja ágyuját, Lorbeer a 200 mm. kürttel ellátott ágyuját 57 frt, 400 mm. kürttel ellátott ágyuját 76 frtért, Emmerling 22 frtért, Fehér Ferencz forgó ágyuját 120 frtra tartja.

Egy lövet belekerült Faragónál 6 krajczárba, Fehérnél 6 krajczárba, Lorbeernél 4 1/2 krajczárba, Emmerlingnél 12 krajczárba egy lövet, mely 3 1/2 deka pyrolitból áll. — Utóbbinak az a nagy előnye, hogy még a vízben is explodál, a mit a gyáros a Balaton partján be is mutatott és hogy a legnagyobb záporban is használható.

Végeredményképpen a bíráló-bizottság arra a megállapodásra jutott, hogy az anyag minősége, továbbá a kidolgozás és a lövés hatása tekintetében a Farkas-Faragó rendszerű ágyur, míg az olcsóságot és az egyszerű kezelést illetően a Lorbeer-féle patronos ágyut illeti az elsőbbség. Próbáltak még a Lorbeer- és Fehér-féle ágyuval gyorstüzelést is, minthogy azonban Raun Oszkár asszisztens meggyőzte jelenvoltakat, hogy a gyorstüzelésnek a gyakorlati életben egyáltalán nincs jelentősége — amennyiben elégséges percenként átlag 1 lövést eszközözni — a gyorstüzelő képességet az ágyuk bírálásánál mellőzték.

Mintegy másfél óráig tartó lövöldözés után a bizottság visszavonult, hol egy külön helyiségben közel egy óra hosszat tanácskozott a tapasztaltak fölött. Végre Hertelendy Ferencz egyesületi elnök a következő eredményt hirdette ki: „Van szerencsém a zalavármegyei gazdasági egyesület bírálóbizottságának határozatát a megejtett viharágyu-versenyről kihirdetni; e szerint aranyérem díszoklevelet nyertek: Farkas és Faragó budapesti és Lorbeer sachsenfeldi gyárosok; elismerő oklevelet pedig Emmerling budapesti gyáros. Fehér Ferencz forgó viharágyuját illetően pedig a bizottság elismerését fejezte ki a föltalálónak az eszméért, azonban a gyártmány bírálat tárgyává nem tétetett az okból, mivel az ágyu műszaki szerkezte még hivatalos szakértői vizsgálat alá nem bocsájtatott. A Lorbeer által bemutatott mozsár-rendszerű ágyu pedig czélszerűtlen voltánál fogva nem képezhetette a bírálat tárgyát. B — L —

Előfizetési felhívás.

Az új negyedév közeledtével előfizetéseik megújítására s a hátralekös előfizetések szíves beküldésére kérjük lapunk t. olvasóit.

A „Fejérmegyei Napló“ programja a nemzeti keresztény magyar politika. — Hét évnek nehéz küzdelmei közt vezetett lapunkat a hazaért és az egyházért való buzgó szeretet, hét év munkássága hirdeti lapunk politikájának tiszta valóságosságát s igaz hazafiságát.

Uj programot nem adunk. Elég az ígéret, hogy hívek maradunk lapunk s pártunk elveihez.

Bizalommal kérjük tehát lapunk barátait a „Fejérmegyei Napló“ szíves támogatására.

Előfizetési árak:

- Egész évre . . . 12 korona
- Félévre 6 korona
- Negyedévre . . . 3 korona.

A „Fejérmegyei Napló“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

— **Magyar ciszterciaták Rómában.** Vajda Ödön zirczi apát Rómába utazott, hogy a ciszterci rend egyetemes kapitálanán résztvegyen. Vele utazott Mihályfy Ákos dr., a ciszterciaták budapesti hitudományi intézetének tanára s a Katolikus Szemle szerkesztője.

— **A Szent-György-kórház átvétele.** A Kégl György nemes bőkezűsége folytán felépült „Fejérmegyei Szent-György-kórház“ immár teljesen készen van. A kórház átvétele végett tegnap délelőtt megérkezett a kereskedelemügyi miniszterium kiküldöttje. Baranyay Gyula műszaki tanácsos s még a délelőtt folyamán megkezdette az átvételést Krácsy Miklós kir. mérnök, építési ellenőr és Hegyi Ferencz budapesti építő-vállalkozó jelenlétében. Az átvételzés eredményéről, mert ezideig befejezést nem nyert, hírt csak legközelebbi lapunkban adhatunk.

— **A méntelep gyásza.** Rusz Rezső es. és kir. hadnagy Bécsbe ment, hogy komoly bajában operáltassa magát. Az operáció azonban nem végződött szerencsés eredménnyel, mert a fiatal, rokonszenves tiszt f. hó 23-án Bécsben meghalt. Ez alkalommal a méntelep tisztikara a következő gyászjelentést adta ki:

A székesfejérvári magyar királyi állami méntelep tisztikara fájdalomtelt szívvel tudatja szeretett bajtársának Rusz Rezső es. és kir. hadnagy urnak, folyó hó 23-án, életének 23-ik évében rövid szenvedés után. Bécsben történt gyászos elhunytát. Székesfejérvár. 1900. szeptember hó 23.

— **Tanítválasztások.** Rónay Károly okl. tanítót az ajkai róm. kath. iskolához önálló tanítónak, — Rónay László okl. tanítót pedig a jász-árokszállási róm. kath. iskolához osztálytanítónak megválasztották.

— **Gyermekek öröme.** Csóri levelezőnk írja, hogy ott folyó hó 23-án d. é. 11 órakor 200 tanköteles gyermek örvendett valláskülömbőség nélkül Szögyény Marich László berlini nagykövet szellemes és szeretetreméltó leányai: Mariska és

Ilonka szeretetreméltó bőkezűségnek, a kik, hogy megörvendestessék a község apraját, minden egyes tanköteles fiú- és leány-gyermeknek saját kedvűleg nyújtották át gazdag ajándékaikat u. m. téli női ruhákat, nyakraváló zsalidyokat, könyveket, babákat, játékokat s különféle süteményeket stb. A nagy tiszteletnek örvendő Szögyény Marich család örömmel nézte, mint rajongnak az öröm- és boldogsággal elárasztott gyermekek. Midőn már mindnyájan megkapták ajándékaikat, s a hosszu megrakott asztalok megürültek a sok csecsebecsétől, ekkor egy kis lány érzékeny hangon köszönte meg nemes jó tetteiket s a Szögyény Marich családot nagy tapsok közt éltette.

— **Köszönetyilvánítás.** Mindazoknak, a kik felejthetetlen jó férjemnek temetésén megjelenni, illetőleg koporsójára koszort küldeni szíveskedtek, fogadják ezton is szívem legmélyebb hálaját és köszönetét. Ösv. Kern Péterné.

— **Tolvajlás a kültelken.** Már 4-5 esetben tétetett a rendőrségnél panaszfeljelentést, hogy a kültelkeken a munkásnépnek a dülön vagy a kocsin levő ruhaneműit ellopkodják. A mezőörök ezen esetekből kifolyólag fokozott mérvű ellenőrzésre utasítottak, s ez az eljárás csakhamar eredményre vezetett. Tegnap délelőtt ugyanis Bucusi István öregutcai földmives az Erzsébet-liget mögötti kukoricza földjén dolgozott, s ezen idő alatt a dülön hagyott kocsijáról egy lópokrócot s egy, elemli szerral telt tarisznyát elloptak. A tettést a mezőőr csakhamar elesípte Lukács István temető-sor 8. sz. alatti, 20 éves legény személyében, a kinél azonban már csak a tarisznyát találták meg, a pokrócot már értékesítette. A tolvaj a rendőrség elé állítatván, tettét beismerte, s így ügye a bíróságnál nyer végleges elintézését.

— **Névmagyarosítás.** Weisz Géza ondódi lakos vezetéknevét miniszteri engedéllyel „Vései“-re változtatta.

— **Szüreti multság.** A sárbogárdi iparos olvasókör f. évi október hó 7-én a „Fekete sas“ szálloda összes termeiben és kerti helyiségében saját könyvtára javára zártkörű szüreti multságot rendez. Belépti díj 1 korona. Kezdeté d. u. 3 órakor. A szüreti játék folyamán legtöbb bírságot fizető hölgy és férfi érdekes ajándékot kap. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtázza a választmány.

— **A kislelkűek.** Vérlázító czinizmussal ölte meg magát Fonyódi József szabólegény vasárnap délelőtt. Közvetlenül esküvője előtt pusztította el magát. Nem törődött semmit sem azzal, hogy a násznépet a legkínosabb helyzetbe hozza, nem azzal, hogy ifju menyasszonyát lelkileg ölje meg, midőn gyáván elveti magától az életet. — Micsoda lélek lakozhatott ebben az emberben, ki szeretetet hazudva menyasszonyának, meghurezolja őt, hogy ujjal mutogassanak rá az emberek: ime az öngyilkos menyasszonya! — Megölte magát, mert gyáva volt; itt hagyta boldogtalanul menyasszonyát, mert lelketlen volt. Férfiu kell az élet küzdelmére, nem gyáva epigon s hamár az élet legszebb problémája előtt állva gyáván meghátrált, — ha lett volna benne valami nemesebb érzelem, megkímélte volna legalább menyasszonyát. Ezt sem tette, sőt czinizmussal várta be esküvője óráját, hogy annál fájóbban sújtsa azokat, kiket szeretnie kellett volna. Megfeledkezett mindenről, felejtük el mi is.

Alig szabadulunk az undortól, mely a szabólegény öngyilkosságának láttára elfogott bennünket, hétfőn délelőtt újabb öngyilkosság

hire futotta be a várost. Ugyanis Zollnergyógy-szerész segédje, *Kapdó György* 51 éves korában érett megfontolással mérget ivott, hogy lerázza magát az élet terheit. Nem tudni miért követte el tettét, tény az, hogy 8 maga fölött mondta ki azt a szörnyű ítéletet, hogy nem méltó az életre, s halálos ítéletét önmaga hajtotta végre sok kinnal, de sikeresen. Higyük a hullának, hogy igazságos volt ítélete.

Ugy látszik, nem lehet napja a hétnek, hogy gyilkos kézzel ne nyulna ember önmaga ellen. Megdöbbenve állunk meg a kórház hullaterme előtt s borzadva várjuk a percet, a midőn a többi mellé dobják azt a porhüvelyt, mely önmagát rabolja meg, midőn Isten legnagyobb ajándékától, az élettől fosztja meg magát gyilkos kézzel. — A mai napnak is megvolt a maga undorító alakja. *Fitos János* 77 éves aggintézetű gondozott ma hajnalban az intézet udvarán felakasztotta magát. Nem volt annyi lelki ereje, hogy az életéből hátralevő néhány napot türelemmel lemorzsolja, bitóra huzta önmagát, hogy vén korát meggyalázza. A szeretet hangján erről sem emlékezhetünk meg. Jut hely neki is a temető árkában.

Nem elég, hogy városunkban oly nagy az öngyilkossági mánia, a vidék sem szegényebb az ilyen mű cselekményekben. Guth-tamási levelezünk írja, hogy ott *Németh Mihály* a napokban 62 éves korában a szoba gerendájára felakasztotta magát. Életuntság juttatta e végzetes elhatározásra.

— **A zsidók ujéve.** Tegnap és ma volt a zsidók ujéve, vagyis *Rosch-Haschonoach*-ja. Ezzel a nappal lépnek be az izraeliták az 5661-ik évbe.

— **A katonakötelesek névmagyarosítása.** A belügyminiszter körrendeletben utasította a törvényhatóságokat, hogy a katonakötelesek névmagyarosításáról az illetékes hadkiegészítő parancsnokságot is értesítsék. A hadügyminiszter tett ugyanis panaszt, hogy a hadkötelesek megmagyarosítják a nevüket s azután a hadkiegészítő parancsnokságok hiába keresik az illetőt.

— **A közönség figyelmébe.** Az osztrák értékű régi frankojegyek és a folyó évi január hó 1-vel forgalmon kívül nem helyezett egyéb régi értékek érvényessége *folyó évi szept. hó 30-ával végleg megszűnik.* A közönségnél kímleendő osztrák

értékű régi frankojegyeket és egyéb régi értékeket, ha azok valódiak, épek és használatlanok, a posta- (és távirat-) hivatalok, f. évi október hó 1-től bezárólag december hó 31-ig terjedő három havi határidő folyama alatt — a bemutató kívánsága szerint — új kibocsátású (fillér értékjelzésű) frankojegyekre és egyéb értékekre becserélik. Folyó évi december hó 31-én tul az osztrák értékű régi frankojegyek és egyéb régi értékek becserélése többé el nem fogadtatnak.

— **A borvizsgálatok költsége.** A belügyminiszter körrendeletben tudatja a törvényhatóságokkal, hogy a mesterséges borok készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1883. évi XXIII. törv.-cikk végrehajtása folytán fölmerült borvizsgálati és egyéb eljárási költségek előlegezése és felmentő ítélet, vagy behajthatlanság esetén a kincstár terhére eső eljárási költségeknek végleges fedezése a földmívelésügyi tárczába utaltatott. Tehát az ily költségek előlegezése vagy végleges fedezése iránt ezentul mindig a földmívelésügyi miniszterhez intézendő fölterjesztés.

— **Szüret.** El sem képzelhető szüret jó kedv és mulatozás nélkül; s szinte hagyományos ily alkalommal a **tüzijáték.** Aki tehát szüretre hivatalos, ki ne menjen **veszélytelen tüzijáték** nélkül. Kapható nagy választékban **Lichtneckert József,** fűszerkereskedésében.

Irodalom.

— **A Magyar Szemle** most megjelent 38-ik száma ismét igazolja magas színvonalon álló és változatos tartalmával azt a nagy pártfogást, melyben a magyar katolikus közönség ezt az előkelő színvonalon álló szépirodalmi, kritikai művészeti hetilapunkat kezdettől fogva részesíti. A jelen füzet tartalma: *Türedék.* — Dolgozatok a drámáról. XVIII—XIX. Dr. Hevesi Sándortól. — Az alkony felé. (Költmény.) Dömötör Páltól. — A legszebb nótá. Kincs Istvántól. — A függő lámpa. Kövér Imától. — A selmeczi Kálvárián. (Költmény.) Patyi Istvántól. — Művészek és költők. — Serlendis. (Folytatás.) Rangabé Risos Sándortól. — Adieu! (Költmény.) Zsoldos Lajostól. — Színházi krónika h. s.-től. — Hétről-hétre. (Tárca.) (—) Irodalom és művészet. — Vegyesek. A Magyar Szemle Kaposi

József kiváló szerkesztésében hetenkint jelenik meg. Egész esztendőre 12 koronáért rendelhető meg a Budapest, VI., Uj-utoza 14. szám alatt levő kiadói hivatalban.

KÖZGAZDASÁG.

Piaczi árak:

Buza	13.90—14.30 kor.
Rozs	11.90—12.80 "
Árpa	10.60—13.60 "
Zab	10.20—11.20 "
Tengeri	13.40 — "

— **Vetőmagvak.** (*Mauthner Ödön tudósításal*) *Vörös löhere.* Amerikában a szilárd irányzat megmaradt, az árak mindazonáltal a lefolyt héten nem változtak. Amerikai löheremagnak jelenleg 100 kilonként 18—20 frrtal magasabb árfolyama van, mint a múlt év ezen időszakában. A beérkezett tudósítások szerint az eddigi áremelkedést az üzlet helyzete teljesen igazolja. A mi a belföldi termésünket illeti, tényre vált az, hogy Dél-magyarország termésé meghiusult. Más években a Bánátban, mely az elsőnek takarította be termését, vette kezdetét az üzlet, de az idén onnan nem hallani semmit. Erdélyben elővételken fáradoznak, 70—75 frrtos árakat ajánlanak továbbot is a termelőknél, de ezek az eladásba még nem akarnak belemenni. Franciaországnak határozottan rossz termése volt, tavalyi löhere-magért 150 frankot követelnek. Luczerna. Franciaországból mennyiségileg gyenge termés jeleznek. A mag öregszemű ugyan, de színben mögötte áll a múlt évinek a mennyiben sötétebb. A jelenlegi jegyzések 128—130 frank francia termelő államásokon értve. Termésünkről kedvezőbb hírek érkeznek, de eddig csak vajmi kevés került a piacra. Az értékesítés 47 frrig terjedő áron történt. *Őszi borsónak, őszi búkkönynek, homoki búkkönynek* folytatólag is jó kereslete volt.

A *Mauthner Ödön* czég e lap gazdaelőfizetőit kívánatra akár levélben, akár sürgönyileg teljesen költségmentesen értesíti az összes magféléknek napi áráiról.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

Eladó diszgalambok.

Carrier, indus, gimpli, brünni-golyvás, angol-parókás, angol-páva, blondinetta és szatinetták jutányos áron kaphatók.

Czím megtudható a kiadó-hivatalban.

Bármely fegyvernembeli önkéntesek teljes felszerelési szabályszerűen és legelegansabban készítettnek

a cs. és kir. udvari szállító czégnél

ROSENTHAL H.

koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, a Ferencz-József-rend lovagja.

A budapesti, párisi, trieszti, székesfejérvári stb. kiállításokon többszörösen kitüntetve!!!

A m. kir. I., IV. és V. honvédkerületek tisztii egyenruházatainak, a Ferencz-József nevelő-intézet, a m. kir. Ludovica Akadémia, a budapesti és Bács-Bodrog vármegyei rendőrség, a Budapest városi és önkéntes tüzoltó-testület stb. stb. szerződéses szállítója.

Főüzlet:

Budapest,

V. ker., Ferencz-József-tér 6. sz.

Pozsony,

Hid-u. 4. szám.

Székesfejérvár,

Kossuth-utca 8. sz.

Lemberg,

Kopernikus-u. 9. sz.

Gyár: Budapest, VI. ker., Bulyovszky-u. 38—39. sz.

Árjegyzék, melyben az önkéntesi szolgálathoz szükséges okmány és beadvány minták is részletesen benfoglaltatnak, kívánatra bérmentve küldetik.